

2022-mut Aningaasanut Inatsisissatut siunnersuut.

(Aningaasaqarnermut Nunamullu Namminermut Naalakkersuisoq)

(siullermeenera)

2022-mut aningaasanut inatsisissatut siunnersuut siullermeerlugu saqqummiunneqartumut Naleraq sinnerlugu imannak oqaaseqarfigissavarput.

Naleqqamiit erseqqissaatiguarput naluneqarunnaarpoq Naleqqami Naalakkersuinikkut anguniagaqarnitsinni pingaartittuartagatta ilagillunnaraat inuit pissakinnerusut taamatullu akunnattumik isertitaqaartut ulluinnarni atugaasa oqilisinnarnissaat, pitsaanerumillu atugaqarlenissaat sukumiisumik aaqqiissuussiinikkut pitsanngorsaaffiginialutigit.

Taamatullu aalisartut nunatsinni annertuutigit aningaasarsiornikkut pingaaruteqarluinnartut atugaasa pitsaanerulernissaat periarfissaqarnerunissaallu.

Taamatullu avataasiortuni aqumiut nunaqavissut atorluarnerulernissaat, tamanna aningaasat nunatta iluani kaaviiartitsinermi aamma iluaqutaasussarpasuit ilagimmasuk.

Inuiaqatigiinni illersukkatta nukittorsarneqarnissaat qaffassarneqarnissaallu pitsaanerumik atugaqalernissaat anguniakkatsinni saqqummiuttuakkagut aningaasamat inatsisissamat isumaqatigiinniarnersinitsinni toqqammaviussapput.

Naalakkersuisuni naalakkersuisooqataaniarluta siunnerfeqarnitsinni nalilersuilluareerluta inissiffigisarput tassaavoq piumasagut tamaasa pisinnaanngikkigit sisamaannaalluta qinigaagatta, taamaakkaluartorli Naalakkersuisoqatigiinni akisussaaffiit peqataanitsinni qulakkeerpeqarmata isumaqatigiissutit tunngavigalugit immikkoortuni pingaarutilinni arlaqartuni sunnuteqaqataalluta allangueqataanissarput siunnerfigisimavarput Naleqqamiit.

Aaqqiissusseqqinnikkut anguniagaqarpugut, anguniakkallu ilaatigut unammillernartunik ilaqarput siuliani Naalakkersuisuusimasut inatsisiliaat aningaasartaqanngitsut ilanngullugit akisussaaffimmik tigusilluta attanneqarsinnaasumik aningaasaqarnikkut politikikkut ingerlatsiniartussaagatta.

Qinigaaffimmi uani aningaasanut inatsit siulleq aatsaat suliaralugu inatsisartuni ulapputigalugu inaarsarniarlugu suliaq annertoq unamminartorpassualik aallartinnialerparput.

Aningaasartuutissarpassuit kingornussimasat saniatigut ukiuni aningaasanut inatsisiliorfiusuni 2022-imiit 2025 ilanngullugu ingerlatsinermi sanaartormilu angusani naatsorsuinermi isertitat aningaasartuutillu minnerpaamik oqimaatigiittussaapput. 2022-imullu Aningaasaqarnermut Nunanullu Namminermt Naalackersuisup saqqummiusnaanut oqaatigineqarlunilu ukiut aggersut ilanngullugit aningaasanut inatsisit akuerineqartut sinneqartoorfiunissaanik anguniagaqarneq aallaviussasoq.

Taamaasilluni aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi 2022-imi IS-ip inernerani 31 mio. Kr.nik sinneqartoorfiuvoq IST-p inerneratut taaneqartumi 41 mio. Kr. Taamaasilluni sinneqartoorfiussalluni.

Ukiut missingersuusiorfiusut 2025-ip tungaanut ilanngukkaani aningaasanut inatsisiliorfiusumi, 2022-mut taamaasilluni Aningaasanut inatsisissatut siunnersuut IS-imi ukiuni taakkunani 132 mio. Kr.-nik sinneqartoorutigineqassasoq saqqummiunneqartuni atuarneqarsinnaavoq.

Tamanna aningaasartuuterpassuarnik kingornutat saniatigut pisariaqartitsinerpassuit suliasat amerlasuut periarfissarsiornerani ersertut ilagaat ingerlatsinermt aningaasartuutit annertunerusumik annertusineqarnissaanut aningaasatigut periarfissaqanngitsoq.

Aningaasanut inatsisissamut immikkoortunut aningaasaliinissamut arlaatigut aningaasalersuiniarutta aningaasaliissutaareersut aaliangersareernikuusimasut akornanni nutaaliorluni naleqqussaaqqinnikkut pingaarnersiueqqinnikkullu aningaasaleeqqinnikkut aaqqissuussinikkut pisussaapput. Tamanna akisussaaffik nutaaliornikkut aammalu naleqqussaaqqinnikkut ingerlatsinikkut aaqqissuunneqarnissaa Naleqqaminngaaniit uagut peqataaffigissagatsigu oqaatigeriissavarput.

Naleqqamiit oqaatigeerissavarput uagut tungitsinniit minnerpaamilluunniit akitsuusersuinerit tapersorneqarsinnaanngimmata aningaasanik amerlanerusunik isertitaqarniarluni kissaatinut atugassanut.

Akitsuusersuinerit innuttaasut kaasarfiiniit aallertuarsimanerit ingasapallaarujussuartumik ukiuni kingullerni amerlasuuni tassunga killeqassaaq Naleraq Naalackersuisuni peqataatillugu.

Inissianut akitsuinerit Naalakkersuisut saqqummiussimasaat ajuusaarnaraluartumik allanik periarfissarsioqqaarani aaqqinneqaannarmata uggoreqaagut, neriuppugullu Naalakkersuisooqataagatta tamakku suleqatigiilluta pitsaanerusemik aaqqissorniarsarissagigut inuit inisigisaminnik taama annertutigisumik akiliuteqartartut inigisatik inuit namminneq siunissami pigilissagaat anguniarlutigu suliaqarluta isumaqaratta.

Aningaasaqarnermut Nunamullu Namminerit Naalakkersuisoq saqqummiussaani ilaatigut oqaatigineqarpoq piffinni arlalinni annertuumik sanaartortoqartoq, inuinaallu atuinerat pitsaasumik ineriartortoq. Saqqummiussami allaat oqaatigineqarluni sanaartornermi suliaqartoqangaarmat sanaartornermi ingerlatsisuni sanasunilu aningaasartuutit allaat qaffarujussuortoqarneranik inissisimasoqalersimasoq. Tamannalu ajuusaarnaaraluartumik aamma ukiorpassuarni sanaartorfiusimangitsunut sunniuteqapiluppoq, soorlu avannaani nunaqarfinni aammalu illoqarfinni mikinerusuni ukiuni qulikkaani allaat sanaartorfiusimangitsuni sanaartornaveersaarnermut sakkugineqalersimallunilusoq ippoq. Ippassarmi ajornartorsiut tamanna aamma maani ammaanersiornermi oqallinnermi qaqilerneqarpoq avannaani sanaartorusukkaluarluni sanaartornermi akit ima qaffasitigilersimasut allaat akisugineqarpallaalersimallutik.

Taamaasilluni isorliunerusuni nunaqarfinnilu nunap inui ukiorpassuarni sanaartorfiusimangitsut marloriaammik eqqugaapput. Namminersortut nunaqavissut eqqugaapput, ilinniartuuteqarsinnaaneq eqqugaavoq, taamaamat naammaginartumik sanaartornerup sumiiffinni assigiinngitsuni annertusiartorusaarlugu aallarteqqinnissaanut aningaasamat inatsit aqqutigalugu qanoq iliuuseqartariaqarlunnarpugut.

Ilumoorinnaanngilarmi qitiusumi sanaartorujussuarnep sanasussaaleqineq pequtaalluni sumiiffinni mikinerusuni suliakkerneveersaarlugit inissisimassasugut. Akit naleqqussarlugit pilersaaruserluarnikkut ukiunut arlariinnut pilersaaruserluta inissiiniarnissamat Naleqqamiit sakkortuumik kaammattuerusuppugut. Sanaartorneq kaatarpalaaq pilattorpalaaq isorliunerusuni nunaqarfinni illoqarfinni mikinerusuni ingerlaqqilernissaa akisussaaffeqartumik pisortat aamma pisussaaffigaarput ukiuni amerlavallaarujussuarni maannakkut sumiginnagaasimanerat qaangerniarlugu allannguilluta qanoq iliuuseqafigisariaqalerparput kommuninut tunniunissaa utaqqeqqiinnarsinnaanngilarput qitiusumiit taamatut inissisimalersimaneranut pisuussuteqartuusugut aamma akisussaaffeqarpugut sumiiffiit taakku aaqqiiffigalugit aamma sanaartornikkut

aallarteqqinnissaat akisussaassuseqartumik aallartitariaqartut isumaqatigiinniutini uagut pingaartillugit tamaviaarutitta ilagissagaat taamaasilluta oqaatigereerparput. Neriutigaarput kissaatigaarpullu aningaasanut inatsisissami inissaqartinneqarlutik aallarnisarnerinut aningaasaleereernissaq angusaqarfiulluni aallartissasoq.

Tamatumunnga ilanngullugu Naleqqamiit isorliunerusuni illoqarfinni mikinernilu nammineq illuliortarneq aallarteqqissasoq 95/5 atorlugu. Sumiiffinni taasatsinni pisariaqartinneqarput aammalu ineqarneq Naalackersuisooqatigiinni pingaartillugu ilanngullugu anguniagaqarnissatsinni ilaammat neriulluarluta taakku angusaqarfiginissaat Naleqqamiit isumalluarfigalutigit angusaqarfigerusulluinnakkatta ilagilluinnarpaat.

Utoqqartagut pitsaasumik piaartumik aaqqiifiginissaat qineqqusarnerni partiini tamakkilersuni eqqartuiffigisarpagut, Naleqqamiit isumaqarpugut ukiumi nutaami ukiup affaa aasakkut atuutilernissaa pinnagu januarip aallaqqaataaniit atuutilernissaa uagut Naleqqamiit angusaqarfigerusullutigu suleqatigiissuteqarfigalugu anguniassagipput. Teknikkikkut arlaatigut inatsisit naleqqussagassat angumersisinnaanngippata, taakku upernaamut naammassippata 1. Juli 2022-imi utoqqaat pisartagaat tunniuttalerpata aporfiusinnaasut aaqqereerpata tapisiatulluunniit januarimiit juli aallaqqaataata tungaanut uninngatikallariarlugit julip aallaqqaataani ukiup affaa ilanngullugu tunniuttussanngorlugit aaqqinneqarsinnaanerit ujartorniartigu imaallaat utoqqartagut aasamut aamma feriarluarlutik utoqqalinersiaqarnertik pitsaasumik aaqqiiffigineqartoq malugilluarniassavaat. Tamakku ilanngullugit aningaasanut inatsisissamut isumaqatigiinniarnermi aappaasaaniinnginneranilu aningaasaqarnermut akileraartarnermullu taakkartukkagut ilanngullugit nalilersorluarneqarnissaat innersuussutigerusuppagut.

Pinngitsaaliilluni soraarnerusutisianik katersineq isumaqatigiinniutissatta ilagaat tamatuma atorunnaarsinnissaa, tamanna pisortanut toqqaannartumik sunniuteqartussaannngilaq aningaasatigit, kisiannili nunap inuinit ulluinnarni inuunerannut akissaqassusaanut oqilisaataassaqaq taamaammallu aalisartut piniartut sulisartut taamatut pinngitsaalillugit soraarnerusutisianik katersisarnerat atorunnaarnissaa ilanngullugu suliarineqarlunilu atorunnaarsinnissaa aqutissiuunneqarnissaa Naleqqamiit kissaatigaarput.

Naleqqamiit neriuutigilluinnarparput aningaasanut inatsisissami aappassaaneernissaanut nunarput tamaat isigalugu politikkikkut isumaqatigiinniartoqareerluni nunarput tamaat peqataasusangorlugu aaqqiisoqarluni inissittoqassasoq.

Sumiiffinni amerlasuuni ineriartorneq uninngatinneqanngikkuni annikippallaarpoq aammalu ilaatigut uninngalluni.

Inuiaqatigiit Kalaallit ukiuni kingulliunerusuni aningaasaqarnikkut atugaat pitsanngoriartornerat amerlasuut malugisimanngilaat, inuuniarnikkut atugassarititaasut aningaasartuutit qaffakkiartuinnarsimapput. Piniartortagut isertitaaruttaarlugit aaqqissuusisimavugut. Tamassumalu kingunerisaanik innuttaasut oqinnerusumik inuuniarnikkut atugaqalernissartik takorloorlugu anguniarlugulu illoqarfinnut annerusunut ineriartorfiunerusunullu nutsernerat malunnartumik annertuseriarsimavoq.

Taamatullu aamma nunap inui amerlavallaat nunap avataanut nunasittariaqartut pitsaanerusumik inuuneqarumallutik inissisimalersimapput, amerlasoorujussuunerallu nuuttariaqartatut annikillisassagutigu qanoq iliuseqartariaqarlunarpugut.

Taamatullu nunap inui avataaniittut angerlarsinnaanissaanut ilanngullugu aaqqissuusiniarnerput ingerlattariaqarparput, arlaqarpummi angerlarusukkaluartut.

Naligiileriartorneq aningaasamat inatsisissami suleriaqqinnermi tungaaviussasoq siunnerfigaarput. Tamannalu aaqqissuusseqqinnikkut anguniarneqartussaq peqataaffigissavarput. Tassani kikkut tamarmik peqarnerulernissaat siunertarlugu aaqqissuusseqqinnitsinni toqqammavilersortariaqaripput Naleqqamiit isumaqarpugut.

Nunatsinni naligiinnginnerujussuup ersiutaasa amerlasuut ilagaat angerlarsimaffeqanngitsut amerliartuinnavinnerat. Naleqqamiit isumaqarpugut angerlarsimaffeqarneq inuttut pisinnaatitaaffiusariaqartoq tamannalu tunaartarlugu politikkikkut siunnerfeqarnissarput avaqqunneqarsinnaanngilaq.

Nukissiuutit atorlugit isorliunerusuni nunaqarfinni illoqarfinnilu mikinerusuni iliussissanik aallartitsisoqarnissaanik suliaqarnissamat aningaasaleereertariaqarpugut ukiuni aggersuni tamannalu

Naalackersuisutigut ilanngullugu piareersarlugu aallartinnissaa ilanngullugu isumaqatigiinniutaanissaa innersuussutigerusupparput.

Qitiusumi allaffisornerujussuup ukiorpassuannortuni oqallisaaginnavissimasup qanoq iliornikkut annikillisarlugu timalersornissaanut aallartittoqarnissaa aamma maannakkut timalersorlugu aallarittariaqaripput Naleqqamiit isumaqarpugut, tamannalu Naalackersuisooqatigiinni ataatsimoorfigalutigu siunnerfeqarfigineqartoq suleqataaffigissavarput.

Nunap inui aallaavigalugit aatsitassarsiorsinnaanerit **ujaqqanillu pinneraasiassanik** annertunerusumik **atuisinnaaneri** pikkoriffiginerusariaqalerpagut allamiut nunatsinni aatitassarsiortarnerini **ujaqqanillu pinneraasiassanik** nunap inui annertunerungaartumik peqataaffigalugit piginneqataanerulerneratigullu aqutissiuinikkut ingerlatsisariaqalersugut Naleqqamiit isumaqarpugut. Taakku aallartisalernissaanut periarfissarsiorlugillu iliuusissanik toqqammavissarsioreertariaqarpugut pisarnertut maannganiit oqaasiinnaassanngippat eqqartortuagarput siunnerfik pitsaasoq.

Aalisarneq

Aalisarneq pingaarnarpaatut isigalutigu umiartornermut aningaasaliissutit ilanngullugu nunap inuinit naleqqunnerusumik inissinniartariaqaleripput Naleqqamiit isumaqarpugut.

Aalisarneq oqaasiinnaanngitsumik nunatsinni nunap inuinit naleqqunnerusumik suliarineqartariaqartoq Naleqqamiit isumaqaratta inerisaaqqinnissamut periarfissanik aqutissiuissusanik aallartereertariaqarpugut.

Aalisarnermut ataatsimiititaliarsuaq aalisartukillisaanialeqaaq, tamanna uggornarpoq nunatta aalisarnikkut pisuussutaat atorluarneqanngitsut amerlatigisut atorluarnerulernissaat aqutissiuunneqanngimmat uggornarpoq.

Nunatsinni aalisakkanik pisiniarfeqanngilagulluunniit aalisakkat nunatsinni pisarineqartartut amerlasuut aatsaat avammut atlantikoq ikaarlugu avalaateqqaarlugit kingumut oqquteqqillugit pisiniarfiit qerititsiviinut aatsaat ikineqartarneri suli atugaavallaqaaq, pikkorinnerusariaqarpugut pisiniarfiit tunitsiviit suleqatigiinneratigut pitsaasunik aamma nunatta pissarititaanik

piassaarsinnaanissarput. Tamanna pitsaasumik aqqissuunneqarpat aamma aningaasat annissuinnakkatsinnut imminullu pilersornerunissatsinnut aqqutissiuisussat ilagilluinnassavaat

Qaleralinnut akitsuut pillugu isumarput annisereernikuuarput, sineriap qanittuani qaleralinnut akitsuut aningaasamat inatsisissap isumaqatigiinniutaaneranut piumasaraarput Naleqqamiit peerneqarnissaa taamatullu nuummi umiatsiaararsortut angallatseerarsortullu Sikuki habour atuutilernerani akiliisinneqartalernerat sineriammi allani akiliisititsisoqartanngitsoq immikkoortitsinerummat umiatsiaararsortut angallataatillit mikinerit akiliuteqassaarlutik talittarfeqarnikkut aaqqiiffiginissaat piaartumik qulaajaaffigalugu naammassineqarnissaa kissaatigaarput.

Piniartut

Kalaaliunerput eqqartoqqusaajunnarlugu inissittaaginnanngilagut kalaallit kalaaleqatigut piniartortagut kulturitsinnik ingerlataqartut killilersuinerujussuup nassatarisaanik aningaasarsiorsinnaajunnarlugit sineriasuatsinni pinngortitami nammineq illersortumi isorartoqisumi inissisimasut isiginnaaginnarpagut. Ulluinarni inuuniarnermikkut inuussutissarsiuutaannik mattullugit nammineq pilersorsinnaanerinek mattullugit inissisimalersimasortagut pilliutigilerpagut.

Mittarfiit

Mittarfiit Kalaallit Airport ingerlatsilernissaa ajorpoq nutaamik eqqarsarluta nunap sinneranut sunniutissaa amiilaarnartorujussuarmik inissisinnaasut ornippagut

Mittarfiit atuutilerpata mittarfeqarfinnut aningaasartuutit annertoorujussuarmik qaffatitsertussaapput allaat saqqummiunneqartartut aallaavigalugit 200 mio kr tungaanut ukiumut naleqartussat aali suli mittarfittaariniakkat allat ilanngunnagit.

Tamakku toqqortorneqarlutillusoq issimasut ilanngullugit ukiuni missingersuusiorfiusuni sukumiisumik ilanngullugit nalilersorlugillu qanoq iliuuseqafiginissaat aqqissuuttariaqarput.

Peqqinnissaqarfik

Peqqinnissaqarfiup iluani napparsimasut maalaaruteqarnissamat taarsiivigineqarnissamullu periarfissaat pillugit Inatsisartut inatsisaattut siunnersuut saqqummiunneqarpoq tamannalu

Naleqqamiit nuannaarutigeqaarput, ukiummi amerlavallaat peqqinnissaqarfiup iluani maalaarsinnaaneq taarsivigineqarsinnaanerillu killeqarpallaarujussuarneri peqquataalluni nunap inui pilliutigisimasagut amerlavallaartut maannamut pisinnaatitaaffiisa pitsanngorsaavigalugit aallartinneri Inatsisartuniit suleqataaffiginissaat Naleqqamiit qilanaaraarput.

Najugaq qimannagu ernisititsisarnerup piaartumik nalilersuisoqarluni aaqqiisoqarnissaa Naleqqamiit kissattigisatta nipiliuutigisartakkatta ilagilluinnarpaat, taamaammat eqiterutitsineq qimallugu sumiiffik qimannagu ernisinnaanerup unamminartoqartup aaqqiiffiginiarnissaanut suliniutit aallartittut suleqataaffigisatigu Naleqqamiit peqataaffigisavarput.

Nuummi ippinnarunnaarsaallutik suleqatigiit (palliativ team) suliaqartut soqutigalugu Naleqqamiit malinnaavigaagut, Naleqqamiit kissatigisimagaluarparput hospice-imik peqalersinnaaneq naaperiaallutali piartortut ataqqinarnerusumik pitsaanersumillu inissisimanissaat tamatuma anguniarnerani angusaqarniartarsimavugut.

Qallunaat nunaanni peqqissartut uninngasarfianni kalaaliminernik allatigullu nerisaqarnikkut pitsaasumik aaqqiisoqarnissaa ilanngullugu aaqquissuussiffigineqarnissaa qa qilertuagarput ilanngullugu annguttaariffiguartagarput pillugu qanoq iliuuseqartoqarnissaa aammattaq kissatigaarput, tamatumalu nalilersortuarnissa ingerlanneqarnissaa kissaatigalutigu.

Peqqinnissaqarfimmi nunani allanit (nunanit avannarlerneersuunngitsunik) nakorsaqaalernissaq piaartumik aqutissiuuttariaqarnera nukinginnarpoq, sineriammi amigaatigaagut, nunap inuisa nakorsiarniartarnerat ajornarpallaartoq nakorsanik nikerarfiunnginnerusunik nakorsaqaalernissaat ilaatigut pitsaaneruserusumik aqutissiuissusaq anguniartuartaqaratigu periarfissatsialaat tamanna ilaattut isigalutigu nukinginnartutut isigalutigu tuavisaaruteqqarput aqutissiuunnissaa.

Kigutulerisoqarnikkut aamma unamminartorpassuarni inissisimaaffeqaarnerput pillugu suliniuteqartuarnissaq ilanngullugu sipaarfiunani pitsaasumik ineriartortuarnissaa nunaqarfiit isorliuneruseruniittullu puigornagit ingerlattuarnissaa pingaartutut Naleqqamiit isigaarput.

Assigiinngilagut Naalackersuisooqatigiit siammasissuumik tunuliaqutitaqarpugut, isummorsorsinnaavugut qanorluunniit iluaqutissartaat pillugit isummorsorsinnaavugut aammalu nakkarsaanata isummorsorsinnaasariaqarpugut allat allatut isumaqartut naligalugit isummersoqatigisinnaallugit.

Naleraq

UKA 2021/7
Jens NapätôK', Naleraq

Kikkut tamarmik inissaqartariaqarput assigiissuseq nukilaaqutaanani nukittoqutigisariaqarparput ataatsimut anguniagaqatigiinnitsinni siunnerfeqarnitsinnilu.

Taamatut oqaaseqarluta aningaasanut inatsisissap aappassaaneerneqannginnerani Aningaasaqarnermut Akileraartarnermut ataatsimiititaliamut sukumiisumik suliarineqarnissaa inassutigaarput